

1. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה פרק א - לפני אידיהן ח.ח.:

תניא רבי ישמעאל אומר ישראל שבחוצה לארץ עובדי עבודת כוכבים בטהרה הן כיצד עובד כוכבים שעשה משתה לבנו וזימן כל היהודים שבעירו אף על פי שאוכלין משלהן ושותין משלהן ושמש שלהן עומד לפניהם מעלה עליהם הכתוב כאילו אכלו מזבחי מתיים שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחן ואימא עד דאכל אמר רבא אמר כן נימא קרא ואכלת מזבחן מאי וקרא לך משעת קריאה הלכך כל תלתין יומין בין א"ל מחמת הלולא ובין לא א"ל מחמת הלולא אסור מכאן ואילך אי א"ל מחמת הלולא אסור ואי לא אמר ליה מחמת הלולא שרי וכי א"ל מחמת הלולא עד אימת אמר רב פפא עד תריסר ירחי שתא ומעיקרא מאימת אסור אמר רב פפא משמיה דרבא מכי רמו שערי באסינתי ולבתר תריסר ירחי שתא שרי והא רב יצחק בריה דרב משרשיא איקלע לבי ההוא עובד כוכבים לבתר תריסר ירחי שתא ושמעיה דאודי ופירש ולא אכל שאני רב יצחק בריה דרב משרשיא דאדם חשוב הוא

2. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

מפני מה נתחייבו שונאייהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם! – אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע.

3. דרישה קנב [א]

צ"ע אם נאמר גם שם בהאי מותר משום איבה לשמוח עמו כמ"ש לעיל ס"ס קמ"ח ... א"ד שאני התם דיליף מקרא:

4. טור יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קמח

עכו"ם ההולך לתרפות פ"י לטעות למרחוק – בהליכה אסור לשאת ולתת עמו; בחזרה מותר... שאינו מכירו, אבל אם מכירו – מותר, מפני שהוא כמחניף לו, ותניא: נכנס לעיר ומצאם שמחים – שמח עמם, מפני שהיא כמחניף להם:

5. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנב

א: עובד כוכבים העושה משתה לחופת בנו או בתו, אסור לישראל לאכול שם אפילו אוכל משלו ושמש שלו עומד עליו ומשמש. ומאימתי אסור? משיתחיל להכין צרכי הסעודה; ולאחר ימי המשתה, ל' יום. ואם אומר שמזמינו בשביל החופה, אסור עד י"ב חודש; ולאחר י"ב חודש מותר, אלא אם כן הוא אדם חשוב.
ב: אם העובד כוכבים שעושה חופה שולח לבית הישראל עופות חיים או דגים, מותר. (וה"ה דמותר אם שלח לו לביתו בשר שחוט כדינו).

6. ט"ז יורה דעה סימן קנב

בדרישה נסתפק אי יש בכאן היתר משום איבה... ותמיהני על גברא רבא דכותיה יסתפק בזה שהרי זה מפורש בפסוק שלמדוהו מקרא וקרא לך ואכלת מזבחן ומפורש בראש אותו פסוק פן תכרות ברית ליושב הארץ וזנו אחרי בנותיהן הרי שהתורה צותה שיהיה לנו איבה עמהם משום הרחקת בנותיהם והיאך נתיר משום איבה ולא מצינו היתר משום איבה אלא היכא שהמצוה משום דבר אחר... משא"כ כאן שעיקר המצוה של איסור אכילה גופה הוא משום שלא יהיה לנו עמהם אהבה והיאך נבטל זה גופיה משום איבה וכן אפילו בצווי דרבנן כגון שלא לאכול בישולי עובדי כוכבים שהענין הוא שלא יהיה לנו קירוב עמהם משום בנותיהם פשיטא שאין שום היתר משום איבה... אפילו אוכל משלו. - שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחן... פירושה שלא תהא אכילת ישראל בזה על ידי הזמנת העובדי כוכבים ומסתמא כשהוא מזמין את אחד מזמיניו לביתו על כן התירו כששולח לבית ישראל כמ"ש אח"כ וע"פ זה נ"ל דאף בבית ישראל יש איסור דהיינו כששולח לרבים איזה מאכל או משתה שיתאספו וישתו או יאכלו דמ"מ על ידי הזמנתו אוכלים שם והוא כבית עובד כוכבים ולא התירו בשולח לבית ישראל אלא אם אינו אומר שיתאספו ביחד באכילה זו אבל אם הוא מזכיר שיתאספו ביחד הוה קריאה ממש ויש איסור אם יתאספו ביחד אלא כל אחד יקח חלקו לביתו כן נראה לע"ד בזה

7. נקודת הכסף

לק"מ דהמעין בש"ס... יראה טעם האיסור משום דאזיל ומודי ובאזיל מודי שרינן משום איבה וקרא אסמכתא בעלמא הוא תדע ודאי לא מחייבין מלקות אם אוכל במשתה עו"כ

8. ש"ך יורה דעה סימן קנב ב

אא"כ הוא אדם חשוב – והר"י והרמב"ם השמיטו איסור דאדם חשוב וכתב הב"ח דס"ל דאפילו אדם חשוב שרי, ודחק ליישב הש"ס לדעתם ולי נראה דלא הוצרכו לכותבו משום דמלתא דפשיטא היא דאדם חשוב ירחיק עצמו בכל מאי שיוכל ...

9. רש"י מסכת עבודה זרה דף ח עמוד א - עמוד ב

ובין לא אמר לו - מסתמא להלולא מכיון ואסור דכל ימי הלולא מקריב לעבודת כוכבים.

10. חדושי הראב"ד

הלכך תלתין יומין פ"י כיון דמי שאוכל עם הגוי במשתה שלו אסור דאורייתא הוא, תלתין יומין אחר המשתה אסור לאכול עמו, אבל לישא וליתן עמו מותר, דחששא דרבנן הוא שמא יקריב ממנו לע"ז או שמא יודה ולא חיישינן אלא לאותו יום

11. חידושי הראב"ד מסכת עבודה זרה דף ח עמוד א

ודאי דהכי קאמר רחמנא משעת הקריאה מעלה אני עליך כאילו אכלת מזבחן ממש וכן הלכה ואפ"י בזמן הזה אסור ולא חיישינן לאיבה כיון דאיסורא דאורייתא היא וכאילו אוכל תקרובת ע"ז ומיהו הני מילי כשהולך לבית הנכרי לאכול ולשתות שם אבל אם שולח לו הנכרי דורון אין כאן איסורא דאורייתא אלא איסורא דרבנן כעין משנתנו משום דאזיל ומודה לע"ז ובזמן הזה מותר

12. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יז הלכות ט-י

ויש שם דברים אחרים אסרו אותן חכמים ואף על פי שאין לאיסורן עיקר מן התורה גזרו עליהן כדי להתרחק מן העכו"ם עד שלא יתערבו בהן ישראל ויבאו לידי חתנות... כיצד לא ישתה אדם במסיבה של עכו"ם, ואף על פי שהוא יין מבושל שאינו נאסר, או שהיה שותה מכליו לבדו, ואם היה רוב המסיבה ישראל מותר....

13. רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק ט הלכה טו

עובד כוכבים שעשה לבנו או לבתו משתה אסור ליהנות מסעודתו... וכל ההרחקה הזאת מפני עבודה של כוכבים הוא שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחו ולקחת מבנותיו לבניך וזנו וגוי.

14. הגהות הרמ"ך על רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י"ז הלכה י

...מכל מקום, אין אנו נזהרין מזה, שאנו שותים ומסיוותן מייננו ואין אנו חוששין לחתנות. ויש לומר כי הרו לא אסר אלא על ידי קריאה וזימון, שמזמן הגוי לישראל לילך עמו ולשתות מין כשר שקונה לצורך הישראל הא ודאי אסור ויש להו להזהר וזה...

15. שו"ת אגרות משה יורה דעה ח"ב סימן קיז

בדבר לעשות פארלע מיטינג בבית נכרים אף לצורך מצוה נראה שאסור, משום שאיכא איסור לעשות משתאות בבית נכרים אף לאכול שם דברים המותרין ולשתות שכר וי"ש ומשקין המותרין, שהרי אסרו בשביל זה לשתות שכר בביתו של נכרי אף בלא עשיית משתה כשהוא שתיית קבע, כדאיתא בע"ז דף ל"א מגזירה דחתנות שלא ירגיל לעשות משתאות אצל עכו"ם ויתן עיניו בבתו... וכיון שהוא דבר איסור לא שייך להתיר אפילו לצורך מצוה. ול"ד זה לאם הנכרי עצמו עושה משתה לאיזה שמחה שלו ומזמין איזו יהודי שאם לא יכול לאישתמוטי רשאי לילך וגם לשתות משקין המותרין שהוא משום איבה, והשתיה נחשב ממילא עראי, אבל הפארלע מיטינג הרי עושין בכונה היהודים בבית הנכרי שזה אין להתיר. ובדבר שהיהודים רוצים לעשות בענקעט לכבוד נכרי באיזה אולם כדי שיבואו בשבילו הרבה אורחים ויתנדבו בשבילו עבור הדבר מצוה, אין לומר שהוא דבר איסור ממש, ... בכל אופן הוא ענין מכוער...

16. Jonathan Ziring

Levush argues that the prohibition only applies to formal celebrations, but not social gatherings, and is understood by some to mean that this is because only the formal will cause the *nochri* to thank his god. Rabbi Avrahamam Alkali argues ... that the prohibition seems to be only about idolatry, and even suggests that it only applies to idolaters, and not Muslims. He notes, however, that the *Rishonim* did not distinguish, and therefore backs down and rules that the prohibition is about *chatnut* and applies to all *nochrin*... [Furthermore], relying on the Shach is difficult, because several *Rishonim* that neither he nor Taz cite explicitly reject his position. [Raavad, Ritva...]. Furthermore, this position was known to other *Achronim* who ruled in accordance with it... Considering this evidence, Rabbi Hershel Schachter told this author that he felt one should rule like Taz. It should be noted, however, that the *Tzvi LeTzadik* rules like Shach and claims Rashi does...

What Types of Parties?

Rambam addresses this prohibition in two places... However, in *Hilchot Maachalot Assurot*, while discussing the prohibition of *shechar*, he prohibits any social gatherings that are not primarily Jewish, basing the prohibition on *chatnut*. *Mishneh LaMelech* notes that this is a rabbinic concern. Rabbi Moshe Feinstein argues that Rambam derived this expansion from the concept of *chatnut* itself. This position emerges as well from... many of the *Rishonim* mentioned above who claim the *shechar* was prohibited so that Jews would not eat at the parties of *nochrin*. If that is the motivation for *shechar*, all parties must be prohibited. Tur and Beit Yosef both accept the position of Rambam. The Beit Yosef, however, assumed the source was some *Beraita* that he did not have... In *Kesef Mishna*, however, he assumes it is an expansion of the passage in Avodah Zara. Shulchan Aruch does not cite this prohibition, and only mentions the prohibition on formal parties such as weddings... One could have challenged the extension of Rambam if one thought the prohibition was only because of idolatry, and only formal celebrations cause the idol-worshiper to serve his gods... This was how Rabbi Avraham Alkali understood *Levush's* dispensation for regular social gatherings. However, if one thought the passage in Avodah Zara was about *chatnut*, then one could still claim that even that prohibition is limited to parties that are formal and have invitations, as the Talmud implies the problem is partially because of the *keriah*. This position is taken by Rabbi Moshe HaKohen who attests to the widespread custom in Provence to be lenient on regular social gatherings. Meiri mentioned above also seems to confirm this custom in Provence. One could suggest a middle position for Rambam. A formal party, which also has the potential problems of Avodah Zara (or for others, the biblical prohibition of *vekara lecha*) is prohibited even if the Jews are the majority or eat at separate tables – the very acceptance of the invitation to these events are problematic. Social gatherings, however, are permitted in the correct context – where the Jews are primary. Second, social gatherings are permitted if the Jews sit at separate tables, even if they are the minority. These distinctions are accepted by Rabbi Avraham Alkali and *Pri Chadash*. Furthermore, the former prohibition is likely not mitigated if one does not eat at the party, while the latter is. Thus, *nochrin* weddings would seem to be prohibited, even if it would cause offense, as they very acceptance of the invitation is problematic. Purely social gatherings would be subject to the qualifications above. However, if despite the complexities that arise with the position of Shach and assume it is the position of Rashi, one could permit even weddings if not attending would cause offense.

Office Parties: Rabbi Menashe Klein prohibits them based on Taz. Rabbi Hershel Schachter thought this should be the Halacha as well. He thought making an appearance if necessary might be less problematic (to receive a bonus, for example), but lingering would be more problematic. Rabbi J. David Bleich thought it depended on whether a formal invitation was sent out to the company or a sign was hung on the bulletin board – the former would be a problem while the latter would not.

Other Leniencies: From the Beit Yosef, it seems that a party can be as small as two people. However, the Aruch HaShulchan rejects that, and it seems reasonable that two people would be a meeting and not a social gathering...

Conclusion

Attending bars for social reasons is possibly prohibited and definitely discouraged. If one must, it should not be a regular activity, and one should prefer sitting at a table than a bar, and should refrain from having alcohol. Formal parties, such as weddings, which require invitations, are problematic. While some believe that the prohibition can be waived because of *eivah*, this goes against what seems to have been mainstream in *Rishonim*. Nevertheless, there are several prominent *poskim* to rely on, such as Shach, Rabbi Moshe Feinstein, and Aruch HaShulchan. Sitting at separate tables possibly alleviates problems, and having your own food may also mitigate the problem. Office parties have several other grounds for leniency. First, they may not be social gatherings at all, and even if they are, they may not be parallel to weddings and therefore not subject to the *issur diorayta*. Then, there may be reason to permit because of *eivah*. If one does not stay for a long time, it may be permitted on the basis of *arai* and *akrai* which are recorded in Shulchan Aruch. Not eating can also lessen the halachic issues.